

Badische Landesbibliothek Karlsruhe

Digitale Sammlung der Badischen Landesbibliothek Karlsruhe

**Meditationum evangelicarum pars tertia, hoc est:
Tractatio evangeliorum tam dominicalium, quam
festivalium, ad recte se sub variis tentationum generibus
gerendum, disposita**

Creide, Hartmann

Francofurti ad Moenum, 1682

Exegesis

[urn:nbn:de:bsz:31-126133](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:bsz:31-126133)

Deum & Regem, quam ob rem eduxerunt eum extra civitatem, & lapidibus interfecerunt, 1. Reg. 21. v. 1.

Hâc in parte Naboth typus Christi fuit. Naboth enim idem est ac $\delta\epsilon\gamma\theta\mu\nu\theta$, quo nomine Servator noster sæpius appellatur. Imprimis verò Baptista discipulos suos instruit, ut querant Dominum: Tu es $\delta\epsilon\gamma\theta\mu\nu\theta$, an alium expectemus? Matth. 11. v. 3.

Vinea notat Ecclesiam quæ & in veteri & novo Testamento vineæ confertur, imprimis verò Esa. 5. v. 2. Psal. 80. v. 9. Cant. 1. 2. 6. 7. cap. & alibi passim, quò & parabola hodierni Evangelii referri potest.

Sicut igitur Naboth vineam suam noluit permutare, ut hortus olerum fieret, quia eam hæreditariò à parentibus suis acceperat: Sic & cælestis Naboth, Servator noster pietissimus justo vineæ suæ zelo percitus, concedere noluit, ut in hortum olerum mutaretur, h. e. Pharisaicis traditionibus & falsâ doctrinâ corrumperetur, quia eum Pater ejus cælestis plantaverat, Psal. 80. v. 9. eique hæreditatem & possessionem dederat, Psal. 2. v. 8. Omnis enim, inquit, plantatio, quam non plantavit Pater meus cælestis, eradicabitur, Matth. 15. v. 13. propterea sæpè cum Scribis & Phariseis conflictatus est, donec tandem, non quidem ut Naboth lapidibus obrutus, sed occisus, & in ligno suspensus est, Act. 10. v. 39.

Attamen inter Naboth & Christum hoc discrimen occurrit, quod ille vitam cum vineâ amisit: Christus vero tertio die resurgens, vineam suam adversus Diabolum & satellites ejus defendit, & defensurus est, ne eripiatur ei in æternum.

Hoc sine adhuc hodie exit cum primo diluculo, in seram usque noctem, ad conducendum operarios, qui eam colere tententur, ne sylvescat, sed uvas ferat, hîc in tempore gratiæ, fidem, caritatem, spem, & alios fructus Spiritus, Gal. 5. vers. 22. ibi verò æternum gaudium & salutem: Ubi non amplius bibemus de genimine vitis, Matth. 26. v. 29. sed de fluvio puro aquæ vivæ splendido, tanquam crystallo, procedente de sede Dei & agni, Apoc. 22. v. 1. jubilantes præ exultatione cordis in æternum, Esa. 65. v. 14.

Videbimus nunc

I. Triplicem Querelam.

II. Triplicem Medelam.

III. Triplicem Cautelam.

J. J.

Exegesis.

Qui vineas possidere, iisq; cum emolumento frui vult, nulli labori, nec operæ parcat, sed tempestiva culturâ omnia adornet, necesse est, aliàs fieri amar, quod Salomo dicit: Per agrum hominis pigri transivi, & per vineam stulti: & ecce, totum repleverant urtica, & operuerant superficiem ejus spinæ, Prov. 24. v. 30. 31.

Id probè perspexit Paterfamilias hic in prælectâ Pericope, de quo Christus ait, quod primo manè, deindè circa horam tertiam, post circa horam sextam & nonam, quin & circa undecimam exierit, conducere operarios in vineam suam, ne quid negligeretur, sed omnia tempestivè efficerentur: sicut & operarii haud inviti in vineam abeunt, ad mandata Patrisfamilias exantlanda.

Querela erit, si consideraveris

I. *Laboris æconomici molestiam.* Hic Patrem familias per totum diem occupatum esse, percipimus, ut modò operarios conducatur, qui in colendâ ejus vineâ operam suam ei locent. Hæc idea est curarum & molestiarum, quæ in ækonomiâ occurrunt. Postquam enim Deus propter lapsum Adamo ejusque posteris pœnam & maledictionem imposuit, ut in sudore vultus vescantur pane suo, Genes. 3. v. 19. jam locum habet illud Salomonis: Cunctæ res laboriosæ: non potest eas homo explicare sermone, Eccl. 1. v. 2.

Licet enim nec velocium est cursus, nec fortium bellum, nec sapientium panis, nec intelligentium divitiarum, nec artificum gratia: sed tempus casusque in omnibus, Eccles. 9. v. 11. attamen debita cura adhibenda, nullusque labor fugiendus est, si utiliter rem expedire velis, sicut Jacob exemplo est, qui die noctuque æstu urgebatur, geluque, fugiebatque somnus ab oculis ejus, Gen. 31. v. 40.

Hinc Salomo: Manè semina semen tuum, & vespere ne cesset manus tua: quia nescis, quid magis oriat, hoc aut illud: & si utrumque simul, melius erit, Eccles. 11. v. 6.

Equidem insignis Dei benedictio est, & gratiarum actionem meretur, si quis rem familiarem, ab agricultura, vinearum cultura & re pecuaria instructam habeat: sed & curæ, labores, pericula, & molestiæ non desunt, si omnia prout decet, administrari, & conservari debeant. Summa, labor & dolor, ut Moses testatur, Pl. 90. v. 11.

11. *Vulgi otiantis catervam.* Paterfamilias hic distinctis vicibus, uno die nonnullos in foro offendit otiosos, qui torpore & otio totum diem terunt, ideò tandem indignabundus ait: Quid hic statis totâ die otiosi?

Idem hoc vitium adhuc hodiè familiare est senioribus & adolescentulis. Si causam quæras, culpa hæret penes parentes, qui plerumque liberis in juventute nimium indulgent, nec eos ad orationem & honestos labores, neque ad pietatem adjuvantiunt, sed moribus suis vivere permittunt. Hinc est, ut adulti laborem fugiant, & ad varia vitia sese componant, quorum tantum abest ut rubore suffundantur, ut potius illudant peccatum, Prov. 14. v. 9. & iniquè agendo sese fatigent, Jer. 9. v. 5.

Hoc quòd vitetur, veri Christiani otium declinent, liberos quoque suos, à teneris, ut dici solet, unguiculis ad laborem perducant, ne otio pascantur, & in eo languescant. Otia enim dant vitia, Sir. 23. v. 29. Hoc inde est, quia *mens otiosa nihil cogitare novit, quàm de escis aut de ventre*, ut Leo dixit. Sive ut Chrysostomus loquitur: *Nihil boni facere, hoc ipsum est malum facere.* Cor enim hominis nunquam quiescere potest, si non bene, male agit: Sicut molendinum, nisi frumentum molat, seipsum conterit: Sic homo otio indulgens, seipsum perdit. Quilibet igitur illud Hieronymi observet: *Semper aliquid operis facito, ne te Diabolus inveniat otiosum.*

Præterea otium hoc incommodum affert cultoribus suis, ut tandem ad inopiam & men-

Dominica Septuagesimæ.

111

& mendicitatem illi redigantur. Qui enim stertit ætate, filius confusionis est, Prov. 10. v. 5. & vestietur pannis dormitatio, Proverb. 23. v. 21. Prov. 6. v. 9.

Hinc tot mendici hodiè occurrunt, qui variis prætextibus hoc vitæ institutum palliant: sed si penitus rem inspicias, desidia in culpa est, quia laborem fugiunt, & otio se ab incunabulis manciparunt. Hi quia inordinatè ambulant, & curiosè agunt, in Ecclesia minus ferendi essent, 2. Theff. 3. v. 11. Memento dicti Siracidis: Fili, noli mendicare; melius enim est mori, quàm mendicare &c. c. 40. v. 29. seqq.

III. *Operariorum malorum ideam.* Sicut enim in Evangelio audimus, eos operarios, qui circa primam horam conducti erant, cum Patrefamilias exostulare, dicentes: Hi novissimi unâ hora fecerunt, & pares illos nobis fecisti, qui portavimus pondus diei & æstus: Sic adhuc hodie ejusmodi mercenarii, servi & ancillæ inveniuntur, qui non contenti sunt mercede promissa, sed si opus extraordinarium fortè obeundum ipsis committitur, peculiarem mercedem prætendunt, hinc non rarò cum heris suis exostulant, eos passim traducunt, aliosque à ministerio eorum prohibent. Hujus farinae mercenarii sæpè Dominos ad justam iram & indignationem irritant, sicut Hagar Saræ repugnantis, Gen. 16. v. 4. Et Zibæ Dominum Mephiboseth traducentis, exempla probant, 2. Sam. 16. v. 4.

Quod si Patres - & Matres familias petu-

lantia eorum sese opponunt, eosque ratione repugnantia objurgant, mercede postulatâ, iisdem valedicere & abitum parare non verentur. Quæ res non immerito pios heros, herasque mordet, iisque non rarò lacrymas exprimit, nec tamen eorum operâ carere possunt. Illa enim jam ætas agitur, quâ superbit puer contra senem, & homo inhonorabilis contra virum gravem, Esa 3. v. 5.

Verùm aliquando aliud judicium sequetur, ubi Dominus servum ejusmodi nequam dividet, partemque ejus cum infidelibus ponet, Luc. 12. v. 46. ubi unusquisque, quodcunque fecerit boni sive mali, hoc recipiet, sive servus, sive liber, Eph. 6. v. 8.

De Secundo.

Sequitur *Medela*, quæ fuit

1. *Ex repetitâ vocatione.* Paterfamilias enim exit primo manè & vocat operarios de hora ad horam, quod & totum diem continuat, ne quis causam habeat justè conquerendi: miserationes enim ejus diluculo novæ, Thren. 3. v. 23. nec deletatur perditionibus nostris, Tob. 3. v. 22. sed idèd exiit, ut nos introiremus, æternæque salutis participes evaderemus, quam Christus sanguine & morte suâ acquisivit nobis. Idèd idipsum piè agnoscamus, videntes, ne in vacuum gratiam DEI receperimus, 2. Corinth. 6. vers. 1.

Multi occurrunt, qui facilè sequuntur si latentur à peccatoribus, dicentibus: Veni nobis-